

คำนำ

เนื่องด้วยสถานการณ์ของโลกและของประเทศไทยในปัจจุบัน กำลังอยู่ในภาวะที่ถูกคุกคามจากพวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ด้วยวิธีการแทรกซึม บอนทำลาย และก่อการร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ การดำเนินงานของพวกคอมมิวนิสต์ได้เข้าสู่ขั้นการใช้กำลัง พวกผู้ก่อการร้ายได้ทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เช่น ทหาร ตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครกักกัน และผู้ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล หรือนัยหนึ่งพวกที่ไม่ให้ความร่วมมือด้วยกับคอมมิวนิสต์ แม้การต่อสู้ในขณะนี้จะอยู่เพียงขั้นโจมตีโจมตีและปิดล้อมหมู่บ้าน แต่ก็มิได้หมายความว่า การต่อสู้จะไม่ขยายตัวออกไป การต่อสู้อาจถึงขั้นการรบแบบกองโจรและขั้นสงครามที่มีการยึดครองพื้นที่ เช่น สงครามเวียดนามได้ ในขณะนี้อาจเป็นไปได้ การยึดครองพื้นที่ในการรบหรือเขตยุทธบรีเวณยอมจะมีทั้งดินแดนที่ฝ่ายข้าศึกศัตรูยึดครอง ฝ่ายเรายึดครอง และดินแดนที่ได้รับการปลดปล่อยจากการยึดครองของข้าศึก ดินแดนดังกล่าวเหล่านี้อาจเป็นดินแดนของศัตรู หรือดินแดนของเราเองและมีประเทศไทยซึ่งมีส่วนร่วมในการต่อสู้

ในการปกครองเขตยึดครองนั้นแน่นอนเหลือเกินประชาชนในดินแดนที่ถูกยึดครองหรือได้รับการปลดปล่อยจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้ได้น้ำใจจากประชาชน โดยให้ประชาชนในดินแดนเหล่านั้นมาเป็นพวก และให้การสนับสนุนแก่ฝ่ายเราทั้งในทางวัตถุ จิตใจ ความช่วยเหลือในทางต่าง ๆ นั้นเป็นพื้นฐานเกื้อกูลให้ประสบชัยชนะ สำหรับพวกที่ไม่สามารถชักจูงมาเป็นพวกได้ก็จัดการควบคุมตัวไว้เพื่อมิให้เป็นภัยแก่ฝ่ายเรา ฝ่ายใดก็ตาม เมื่อยึดครองพื้นที่ได้แล้ว แต่ไม่สามารถจะครองจิตใจประชาชนก็อย่าหวังเลยว่าคนจะสามารถดำรงรักษาผลแห่งชัยชนะในการยึดครองพื้นที่นั้นไว้ได้

บรรดาเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้สำหรับประเทศไทยเรา ผู้รู้และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปกครองทั้งหลายได้ตระหนักเป็นอย่างดี แต่ปัญหาใหญ่นั้นอยู่ที่ว่าในอนาคตเมื่อจำเป็นจะต้องดำเนินการปกครองเขตยึดครอง หรือเขตปลดปล่อยก็ตามจะปฏิบัติอย่างไรในรายละเอียดเกี่ยวกับการปกครองเขตยึดครอง หรือเขตปลดปล่อยเหล่านั้น เพราะโดยทั่ว ๆ ไปแล้วไม่มีตำรับตำราหรือได้วางหลักการที่แน่นอนพอที่จะยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการปกครองเขตยึดครองหรือเขตปลดปล่อยไว้ แม้ตัวอย่างหรือประสบการณ์ที่แทบจะมีได้กล่าวถึงการปฏิบัติของไทยเราเลย โดยที่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้เคยมีโอกาสไปศึกษาวิชาการพลเรือนและรัฐบาลทหาร (สธ.5) จากกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครองเขตยึดครองหรือเขตปลดปล่อย ณ Fort Gordon เมือง Augusta มลรัฐ Georgia ผู้เขียนยอมรับว่านโยบาย ความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางปฏิบัติของสหรัฐอเมริกาอยู่ในลักษณะที่น่ายอมรับนับถือเป็นอย่างยิ่งทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปอย่างมีระบบ โดยมีการวางนโยบายปกครอง การวางแผนปกครอง การแบ่งงาน การประสานงาน การจัดชุดปฏิบัติการ และการมอบหมายภารกิจ

ให้แก่ชุกปฏิบัติกร อันเป็นเหตุให้สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จอย่างน่าภาคภูมิใจในด้านการปกครองเขตปกครองในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ดังตัวอย่าง เช่น ในฟิลิปปินส์ เยอรมันตะวันตก และในญี่ปุ่น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะสหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปกครองของเขตปกครองอย่างมาก จนให้คำขวัญแก่ฝ่ายปกครองเขตปกครองว่า "Seal The Victory"

ครั้นเมื่อกลับมาพิจารณาประเทศไทยเราเกี่ยวกับกิจการด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงกลาโหม หรือกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกาปกครองเขตปกครองหรือเขตปลดปล่อยอย่างหลีกเลี่ยงมิได้นั้น เห็นว่าจำเป็นต้องให้ความสนใจยิ่งขึ้นในด้านนโยบาย หลักการ การประสานงาน และแนวทางปฏิบัติที่จำเป็นในการปกครองเขตปกครองหรือเขตปลดปล่อย ซึ่งไทยเราอาจจะประสบปัญหาในอนาคตอันใกล้นี้ก็อาจเป็นได้

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้เขียนจึงได้นำเอาแนวความคิดในการปกครองเขตปกครอง และเขตปลดปล่อยไปเสนอขอความคิดเห็นจากท่านศาสตราจารย์ประยูร กาญจนกุล โดยที่ผู้เขียนขอเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การปกครองเขตปกครองของสหรัฐอเมริกา" เพื่อไว้เป็นแนวทางและชี้ให้เห็นวิธีการซึ่งสหรัฐอเมริกาปฏิบัติต่อเขตปกครองนั้น เขาปฏิบัติกันอย่างไร หากแต่ท่านศาสตราจารย์ ได้กรุณาแนะนำว่า ถ้าจะให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติโดยใกล้ชิดแล้วก็น่าจะได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติไทยในด้านการปกครองดินแดนที่ได้คืนมาจากฝรั่งเศสและอังกฤษ พร้อมทั้งกรุณาให้ชื่อเรื่องว่า "ประวัติศาสตร์ปกครองดินแดนที่เคยอยู่ภายใต้ศรัปไทยของไทย" ซึ่งผู้เขียนก็ได้ยอมรับแนวความคิดของท่านๆ มาปฏิบัติ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นผลเนื่องมาจากการรวบรวมศึกษาและค้นคว้าของผู้เขียน ที่ประสงค์จะวิเคราะห์การปฏิบัติกรเกี่ยวกับดินแดนบางส่วนที่ได้รับคืนมาจากฝรั่งเศสและอังกฤษ คือดินแดนจังหวัดลาวช้าง (แคว้นหลวงพระบางฝั่งขวาแม่น้ำโขง) จังหวัดนครจำปาศักดิ์ (แคว้นจำปาศักดิ์ฝั่งขวาแม่น้ำโขง) จังหวัดบิบลสงคราม (เมืองเสียมราฐเดิม) จังหวัดพระตะบอง (เมืองพระตะบองเดิม) และดินแดน 4 รัฐมาลัย ได้แก่รัฐลันตัน รัฐรังกานู รัฐไทรบุรี และรัฐปลิสวา นโยบาย หลักการและวิธีการปฏิบัติซึ่งได้คำนึงต่อดินแดนที่ได้คืนมานั้นเหมาะสมหรือไม่ เพียงใดและมีอุปสรรคข้อขัดข้องประการใดบ้างที่ควรแก้ไข ซึ่งปัญหาเหล่านี้ผู้เขียนจะได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้จุดอ่อนเหล่านั้น ทั้งนี้โดยหวังว่าถ้าหากไทยเราจะมีโอกาสปกครองดินแดนเช่นนั้นในอนาคตอีก ผลงานที่ผู้เขียนได้ทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์และสติปัญญานี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อวงการปกครองและวงการทหาร ตลอดจนประเทศชาติบ้านเมืองบ้าง

วิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนได้ดำเนินการโดยอาศัยการค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ พงศาวดาร พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎ ประกาศ แถลงการณ์ สัญญา อนุสัญญา วารสารและสิ่งพิมพ์ และจดหมายเหตุต่าง ๆ นอกจากนั้นผู้เขียนได้สัมภาษณ์จากท่านผู้รู้บางท่านมาเรียบเรียงประกอบด้วย การเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนรู้สึกเสียดายที่เอกสารทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับดินแดนเหล่านี้หายาก ทราบว่าสูญหายไปในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เสียเป็นส่วนมาก และหลังจาก -

สงครวณเล็กแล้วเอกสารต่าง ๆ ที่มีคุณค่าในการค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็มิได้รับการเก็บรักษาและดูแลเท่าที่ควร ซึ่งเป็นข้อที่น่าเสียดใจเป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนหวังว่า วิทยาลัยพนธ์เลมนิ่งจะเป็นประโยชน์แก่วงการศึกษาและอนุชนรุ่นหลังบ้างไม่มากก็น้อย หากเป็นจริงเช่นนั้นแล้วผู้เขียนใคร่ขอมอบคุณความดีทั้งหลายให้แก่บรรดาท่าน ศาสตราจารย์และท่านอาจารย์ ผู้มีส่วนสนับสนุนในการค้นคว้าและเรียบเรียง อาทิ ศาสตราจารย์ ประยูร กาญจนกุล ศาสตราจารย์กมล เกฬพิจิตร อาจารย์วิสูตร อรรถยุกติ และอาจารย์มณีน้อย รัตนมณี ซึ่งได้กรุณาชี้แนะและให้คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ค้นคว้า และงานพิมพ์ จนกระทั่งวิทยาลัยพนธ์เลมนิ่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.